



Omvärldsbevakning Nr. 18

Asylsökande och nyanlända barn och unga
Förändringar inom utbildningsområdet
utifrån flyktingsituationen

Sammanställt av Ann-Sofie Gillner, Utbildning

Omvärldsbevakningen sammanställs av GR avd. Utbildning som är en del av Göteborgsregionen (GR). GR är en regional utvecklingsarena som arbetar med hela styrkedjan – från barn och unga till kommunchefer och politiker. Det breda och djupa samarbetet omfattar barn, unga och vuxna i lärande i GR:s 13 medlemskommuner. Det involverar 240 000 studerande i alla åldrar, 20 000 lärare, 1500 skolledare och 1300 skolor. Verksamheten ska vara till kommunal nytta, samtidigt som den ska stärka regionen nationellt och internationellt. Inom GR avd. Utbildning finns cirka 90 medarbetare som arbetar med alltifrån skolutveckling, läromedel och att motverka studieavbrott till ledarutveckling, vuxenutbildning, gymnasiesamverkan och samverkan mellan skola och arbetsliv.

Innehåll

Ensamkommande barn och unga.....	5
Boendelösningar för vissa ensamkommande unga	5
Gymnasielagen - uppehållstillstånd för studier, SKR.....	5
Nyanlända barn, unga och vuxna	5
Medel inom området mottagande och etablering av nyanlända	5
Ändringar avseende ersättning för kommunernas mottagande av nyanlända	5
Flerspråkighet och interkulturalitet i förskolan, Skolverket.....	5
För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering – modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål, SOU 2019:18.....	6
Förslag till ny lagstiftning i syfte att stärka den kommunala vuxenutbildningen samt ökad finansiering av regionalt yrkesvux.....	6
Uppdrag att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska.....	6
Svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, kvalitetsgranskning Skolinspektionen	6
Förslag om nya regler för skolor med konfessionell inriktning.....	6
Intensivår för nyanlända	7
Centrum för global migration (CGM), Göteborgs universitet	7
Utredning om Migrationsverkets bedömningar av asylsökningar	7
Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande	7
Statistik 2019 samt januari 2020.....	7
Ensamkommande barn och unga.....	7
Asylsökande barn och vuxna	7
Rapporter och material	8
Kartläggningsmaterial i litteracitet för nyanlända elever inom vuxenutbildning, Skolverket	8
Svenska som andraspråk i årskurs 7-9, Skolinspektionen	8
Organisering och erbjudande av utbildningsplatser för vissa nyanlända invandrare, Skolinspektionen	8
Arbetet med nyanlända elever i grundskolan, IFAU	8
Forskning	8
Språkliga redskap - språklig beredskap	8
Den flerspråkiga matematikklassen - en möjlig integrationsarena.....	8
Språkliga gemenskaper och minoritetspråkiga barn i svensk förskola.....	9

"How Do They Make It? Perspectives on labour market participation among descendants of immigrants in Sweden.....	9
Det flerspråkiga NO-klassrummet : en studie om translanguaging som läranderesurs i ett NO-klassrum	9
Migrationens ojämna geografi: Bosättningslagen ur ett rättviseperspektiv	9
I leken hittar barnen språket - hur leker barn med olika språk i förskolan?	9

I detta dokument samlas aktuell information inom området asylsökande och nyanlända med fokus på framförallt barn och unga samt avseende förändringar på utbildningsområdet. Dokumentet innefattar även annan information som bedöms intressant, men som inte specifikt berör utbildningsområdet. Omvärldsbevakningarna sammanställs kontinuerligt sedan våren 2016.

Ensamkommande barn och unga

Boendelösningar för vissa ensamkommande unga

Länsstyrelsen i Jönköpings län tilldelas 60 miljoner kronor under 2020 för att fördela till [insatser](#) som syftar till att skapa beredskap och kapacitet i mottagandet och att utveckla samverkan mellan kommunerna. Det handlar bland annat om kommuner där många unga väntas skrivas ut från anläggningsboende efter årsskiftet och där behovet av att snabbt hitta boendelösningar är stort.

Gymnasielagen - uppehållstillstånd för studier, SKR

På SKRs [webb](#) finns samlad information om gymnasielagen. Här finns bland annat information om kommunens ansvar för de som flyttar ut från anläggningsboende i januari 2020 samt en uppdaterad promemoria kring gymnasielagens regler med ny information om bland annat utbildning och försörjning, ansökan om förlängt uppehållstillstånd, avslag på förlängningsansökan samt permanent uppehållstillstånd.

Nyanlända barn, unga och vuxna

Medel inom området mottagande och etablering av nyanlända

De [medel](#) det gäller är dels ett statsbidrag om 80 miljoner kronor 2020 som ska fördelas till drygt 40 kommuner som under de senaste åren har haft ett högt mottagande av nyanlända i relation till den egna befolkningen, dels ersättning som kommunerna har möjlighet att ansöka om för bland annat initiala kostnader för kvotflyktingar och extraordinära kostnader för nyanlända som har särskilda behov.

Ändringar avseende ersättning för kommunernas mottagande av nyanlända

Regeringen har fattat [beslut](#) om ändringar avseende ersättning för kommunernas mottagande av nyanlända. Ändringarna avser höjd schablonersättning till kommunerna i syfte att nyanlända ska erbjudas en samhällsorientering som omfattar minst 100 timmar istället för nuvarande minst 60 timmar, medel till länsstyrelserna för att utveckla utbildningsmaterial och metodstöd i samhällsorienteringen, höjd schablonersättning för hälsoundersökningar för nyanlända samt avskaffande av grundersättningen till kommuner för mottagande av nyanlända från och med 2020.

Flerspråkighet och interkulturalitet i förskolan, Skolverket

I samverkan med Skolverket kan kommuner anordna [kurser](#) för förskolepersonal utifrån de lokala behoven. Huvudmannen kontakter ett av de lärosäten som Skolverket utsett och enas om ett upplägg. Det finns begränsade medel för nya kurser med start 2020. En kurs som det finns medel för är *Flerspråkighet och interkulturalitet i förskolan*. Kursen erbjuds till förskollärare, barnskötare och annan pedagogisk personal som är anställda i förskolan.

För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering – modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål, SOU 2019:18

Betänkandet *För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering – modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål*, SOU 2019:18, har skickats på [remiss](#). Remissvaren ska ha kommit in till Utbildningsdepartementet senast den 10 mars 2020. I betänkandet föreslås bland annat att modersmålsundervisningen ska regleras i timplanerna, att elever ska ha rätt att delta i modersmålsundervisning oavsett hur många elever det finns hos en huvudman som önskar modersmålsundervisning i språket, en förstärkt rätt till studiehandledning på modersmålet för nyanlända elever som tas emot inom skolväsendet i grundskolan och motsvarande skolformer och ett uppdrag till Skolverket om att samordna och driva utvecklingen av studiehandledning på modersmålet.

Förslag till ny lagstiftning i syfte att stärka den kommunala vuxenutbildningen samt ökad finansiering av regionalt yrkesvux

Regeringen har [beslutat](#) om förslag till ny lagstiftning för att stärka den kommunala vuxenutbildningen (komvux). För att fler vuxna ska få möjlighet att gå en yrkesutbildning som leder till jobb har regeringen också beslutat att öka statens finansiering av den gymnasiala yrkesutbildningen inom komvux (regionalt yrkesvux). Syftet är att stärka kompetensförsörjningen, snabba på integrationen och öka omställningsförmågan på arbetsmarknaden.

Uppdrag att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska

Skolverket har fått ett [regeringsuppdrag](#) att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och elever eller som har ett annat modersmål än svenska. Uppdraget ersätter det tidigare uppdraget att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov för elever med annat modersmål än svenska. Målet är förbättrade förutsättningar för högre måluppfyllelse i förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet och förbättrade förutsättningar för goda kunskapsresultat för elever i grund- och gymnasieskolan samt inom kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. Målgrupper för de olika insatserna ska vara huvudmän, rektorer, förskollärare, fritidspedagoger, lärare i alla ämnen, studiehandledare på modersmål samt annan personal inom skolväsendet.

Svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, kvalitetsgranskning Skolinspektionen

Skolinspektionen genomför nu en tematisk [kvalitetsgranskning](#) av undervisningen i svenska som andraspråk inom den kommunala vuxenutbildningen på grundläggande nivå. Huvudfokus ligger på textförståelse och källkritiskt förhållningssätt. Granskningen omfattar undervisningen i svenska som andra språk inom komvux på grundläggande nivå i 30 kommuner.

Förslag om nya regler för skolor med konfessionell inriktning

Den [utredning](#) som har haft i uppdrag att analysera regelverket för konfessionella inslag i skolväsendet har överlämnat sitt betänkande till regeringen. I utredningen omfattas olika perspektiv på konfessionella inslag i skolväsendet, bland annat med koppling till nyanlända elever.

Intensivår för nyanlända

Arbetsförmedlingen har redovisat sitt [uppdrag](#) att ta fram förslag inför införandet av ett intensivår för nyanlända inom etableringsprogrammet. Syftet är en snabbare etablering på arbetsmarknaden med målet att deltagarna ska komma i arbete inom ett år. Arbetsförmedlingen rekommenderar i sitt svar att intensivår ska bygga på fördefinierade kedjor av insatser med utgångspunkt i nationella kriterier för specifika yrken eller branscher. Insatserna ska vara möjliga att anpassa till individuella, inklusive lokala och regionala, behov och förutsättningar. Intensivår ska utgå från behov av arbetskraft och överenskommelser om intensivår ska tas fram av Arbetsförmedlingen tillsammans med branschföreträdare samt andra centrala aktörer.

Centrum för global migration (CGM), Göteborgs universitet

[Centrum för Global Migration \(CGM\)](#) har som huvudmålsättning att främja och stödja forskning, utbildning och nyttiggörande inom global migration och integration. Samtliga fakulteter vid Göteborgs universitet är representerade inom CGM och dess styrgrupp. En viktig uppgift för CGM är att främja tvärdisciplinärt forskningssamarbete, både inom Göteborgs universitet och med andra lärosäten. Samverkan sker med flera aktörer inom Västra Götalandsregionen, exempelvis genom en extern referensgrupp där representanter från offentlig förvaltning, ideella organisationer och näringslivsorganisationer, i huvudsak från Göteborgs- och Västra Götalandsområdet sitter med.

Utredning om Migrationsverkets bedömningar av asylansökningar

Den 31 januari överlämnades en [utredning](#) om Migrationsverkets bedömningar av asylansökningar till regeringen. Utredaren föreslår att Migrationsverket får en utökad möjlighet att bedöma en asylansökan som uppenbart ogrundad och fatta beslut om avvísning med omedelbar verkställighet.

Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande

[Riksdagen](#) har sagt ja till regeringens förslag om att asylsökandes möjligheter att bo i eget boende ska begränsas i vissa områden. Lagändringarna började gälla den 1 januari 2020 och innebär att om en asylsökande på egen hand ordnar bostad i ett område med socioekonomiska utmaningar, ska han eller hon som huvudregel inte ha rätt till dagernsättning eller särskilt bidrag enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Ändringarna syftar till att asylsökande i fler fall än i dag ska välja att bo i områden där det finns förutsättningar för ett socialt hållbart mottagande och till att de negativa sociala konsekvenserna av asylsökandes eget boende ska minska.

Statistik 2019 samt januari 2020

Ensamkommande barn och unga

Under år 2019 ansökte 902 ensamkommande barn om asyl i Sverige. De flesta av dessa barn, ca 75 %, var i åldern 13-17 år. Under januari i år har 81 ensamkommande barn sökt asyl i Sverige. Till och med vecka 6 i år har 8 ensamkommande barn/unga anvisats till kommunerna inom GR.

Asylsökande barn och vuxna

Under år 2019 ansökte totalt 6 415 barn om asyl i Sverige, inklusive ensamkommande barn. Under januari i år har 487 barn sökt asyl i Sverige, varav 81 ensamkommande barn.

Under år 2019 ansökte totalt 21 958 personer (vuxna och barn) om asyl i Sverige, att jämföra med motsvarande siffra för 2018 som var 21 502 personer. Under januari i år har 1 787 personer (vuxna och barn) sökt asyl i Sverige. De största länderna räknat i antal asylsökande under januari var Syrien och Uzbekistan.

Rapporter och material

Kartläggningsmaterial i litteracitet för nyanlända elever inom vuxenutbildning, Skolverket

Skolverket erbjuder [kartläggningsmaterial](#) i litteracitet för nyanlända elever inom vuxenutbildning. Materialet kan användas för att kartlägga den vuxna elevens litteracitetserfarenheter på det starkaste språket.

Svenska som andraspråk i årskurs 7-9, Skolinspektionen

Skolinspektionen har [granskat](#) undervisningen i svenska som andraspråk i årskurs 7–9, i vilken utsträckning rektorn skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet samt hur och med vilken kvalitet rektorn bedömer och beslutar vilka elever som behöver läsa ämnet. Skolinspektionen har besökt 30 skolor. Via Skolinspektionens [webb](#) kan man ta del av ett webinarie om rapportens resultat.

Organisering och erbjudande av utbildningsplatser för vissa nyanlända invandrare, Skolinspektionen

Skolinspektionen har genomfört en [kartläggning](#) av den kommunala vuxenutbildningens erbjudande av utbildning till elever som omfattas av utbildningsplikten. Av särskilt intresse har varit möjligheter och hinder för denna målgrupp att studera svenska för invandrare (sfi) samtidigt med utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning.

Arbetet med nyanlända elever i grundskolan, IFAU

IFAU har genom en webbenkät undersökt kommunernas insatser för nyanlända elever i grundskolan. I [rapporten](#) beskrivs att många kommunala huvudmän har gjort insatser för att säkra kvaliteten på utbildningen för nyanlända elever i grundskolan, men utmaningar kvarstår. En majoritet av kommunerna har exempelvis anställt samordnare och upprättat planer för mottagandet av nyanlända elever samt ordnat kompetensutveckling i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för personal på skolor med många nyanlända. Drygt hälften samordnar nätverk för att personal på skolor med många nyanlända ska kunna träffas.

Forskning

Språkliga redskap - språklig beredskap

Maria Rubins [avhandling](#), Malmö universitet, syftar till att visa på möjligheter och hinder när det gäller hur elever deltar i olika ämnesspråkliga aktiviteter i undervisningen. Maria har arbetat mycket med nyanlända elever och därigenom på nära håll sett vilken utmaning det är att erövra ett språk och samtidigt ta del av ämneskunskaper. Avhandlingen handlar om språkinriktad undervisning och förutsättningar för elevers deltagande i ämnesundervisningens olika aktiviteter.

Den flerspråkiga matematikklassen - en möjlig integrationsarena

Ulrika Ryan, Malmö universitet, har [undersökt](#) vad som händer i ett matematikklassrum i åk 5 där flera olika språk finns men den enskilda eleven kanske saknar någon att dela dem med. Här finns också elever som enbart talar svenska och matematikundervisningen sker på svenska. Ryan har studerat hur eleverna navigerar i de språkliga klyftor som uppstår i möten i skolmatematiken. Ett resultat av avhandlingen är att flerspråkighet i klassrummet inte bara en pedagogisk och rättvisefråga

för elever som talar flera olika språk. Tvärtom måste hela klassen ses som en integrationsarena och omfatta alla elever, också de svenska.

Språkliga gemenskaper och minoritetsspråkiga barn i svensk förskola

Ellinor Skaremyr, Karlstads universitet, har forskat om språkliga gemenskaper tar form och upprätthålls i svensk förskola när minoritetsspråkiga barn deltar. [Avhandlingen](#) visar att en gemensam uppmärksamhetsfokus och ett tillvaratagande av barns intressen kan möjliggöra språklärande. Avhandlingens bidrag är att öka kunskapen om hur förskolan bättre kan stödja minoritetsspråk i sin verksamhet.

"How Do They Make It? Perspectives on labour market participation among descendants of immigrants in Sweden

Pinar Aslans, Högskolan i Gävle, [avhandling](#) visar att barn till migranter lyckas när familjen driver på. Pinar Aslan har intervjuat personer, som är födda i Sverige med föräldrar från icke-västerländska länder, och som har lyckats på arbetsmarknaden. De flesta av dessa individer har en universitetsutbildning och är anställda inom yrken som motsvarar deras utbildning. Pinar fann i dessa familjer en stark revanschlust, som föräldrarna drev på. Studien visar att offentliga tjänstemän, som lärare, arbetsförmedlare och socialarbetare, ofta spelat en avgörande roll i att förmedla kunskap om utbildning och arbete, till individer från familjer som saknat resurser och praktiskt stöd.

Det flerspråkiga NO-klassrummet : en studie om translanguaging som läranderesurs i ett NO-klassrum

Annika Karlssons, Malmö universitet, [avhandling](#) visar att genom att använda flera språkliga resurser skapas bättre förutsättningar för lärande. Annika Karlsson har forskat om hur flerspråkiga elever lär sig naturvetenskap genom att röra sig mellan vardagligt och ämnesspecifikt språk samt mellan modersmål och svenska genom att följa en åk 4-6 klass under tre år för att se hur de talar om och lär sig NO-ämnena.

Migrationens ojämna geografi: Bosättningslagen ur ett rättviseperspektiv

De två chalmersforskarna Kristina Grange och Nils Björling har ur ett rättviseperspektiv [undersökt](#) hur tre västsvenska kommuner tillämpat bosättningslagen. De har även följt den mediala debatten och intervjuat nyanlända om deras boendesituation. Trots bosättningslagens ambition att fördela ansvaret för bosättning av nyanlända över Sveriges alla kommuner menar forskarna att lagen inte har förmått ändra på de underliggande samhälleliga strukturer som fortsätter generera orättvisor på bostadsmarknaden.

I leken hittar barnen språket - hur leker barn med olika språk i förskolan?

Robin Samuelsson, Södertörns högskola, har i sin [avhandling](#) studerat hur tvåspråkiga barn, för vilka svenskan är ny, närmar sig språket i svensk förskola genom lek och rutiner samt hur barn börjar lära sig mer abstrakta begrepp. Resultaten visar bland annat att barn som är nya för det svenska språket kan interagera med andra barn i leken långt innan de behärskar språket. Innan de använder ord använder de kroppen och gester för att skapa förståelse.